

Uitslag enquête digitalisering bladmuziek in Nederland

Inleiding

Verleden jaar verrichtte de commissie bladmuziek een inventarisatie onder de leden naar plannen en wensen rond digitalisering van dienstverlening aangaande bladmuziekcollecties. Doel van het onderzoek was muziekbibliotheken informeren en inzicht geven in wat er nationaal aan bestaande en voorgenomen initiatieven op het gebied van digitaliseren van bladmuziek of het aanbieden van gedigitaliseerde bladmuziek.

De enquête kende een respons van ongeveer 30%, dwz 19 respondenten van de ongeveer 60 via de NVMB mailinglist benaderde leden. Van die 19 kwamen er 4 uit niet-openbare bibliotheken. Vanwege die lage respons zou men kunnen concluderen, dat de uitkomsten niet representatief zijn voor het gehele veld. Van de andere kant zou men er vanuit kunnen gaan dat de lage respons wijst op feit dat over de hele linie digitalisering van bladmuziek weinig leeft. De enquête laat zien hoe digitaal bladmuziekaanbod ervoor staat bij bibliotheken.

Hieronder de **samenvattingen van de antwoorden**, conclusies en aanbevelingen. Geïnteresseerden kunnen de volledige antwoorden in excelformaat opvragen bij de bladmuziekcommissie (j.valk@bibliotheek.rotterdam.nl):

3. Biedt uw bibliotheek bladmuziek aan in digitale vorm? (meerdere antwoorden mogelijk)

De antwoorden geven aan dat er een behoefte bestaat aan diepere ontsluiting van bladmuziekuitgaven op CD-Rom/DVD, welke deel uitmaken van bibliotheekcollecties

4. Hoe kan het aanbieden van gedigitaliseerde bladmuziek de dienstverlening naar de klant toe verbeteren?

Uit de antwoorden spreekt een pleidooi voor het koppelen van bibliotheekcatalogi aan digitaal bladmuziekmateriaal. Het zal een aanvulling op en een verbetering van bestaande IBL kunnen zijn. Eén respondent pleit ervoor muziekuutgaven op microfiche ook digitaal aan bieden.

Verbeterde ontsluiting van het fysieke en digitaal titelaanbod kan plaatsvinden door meer gebruik te maken van hedendaagse digitale middelen, meer toegesneden op de vraag, wensen van de klant. Bij fysiek bladmuziekmateriaal valt te denken aan het opnemen in de titelbeschrijvingen van fragmenten van bladmuziek in midi of PDF/MIDI etc. opnemen in de digitale catalogus, c.q. de titelbeschrijving, zoals sommige uitgevers doen in hun fondscatalogi op het web. In hoeverre is de NBD als het gaat om centraal aanbieden van bladmuziekbereid daarover mee te denken?

5. Hoe belangrijk vindt u het verzamelen en aanbieden van links naar externe websites met gedigitaliseerde bladmuziek ?

Alle respondenten wijzen op het belang hiervan maar zien soms qua ontoereikende know how en tijdgebrek op tegen het individueel bijhouden van lijsten met weblinks.

Met centraal opslaan en bijhouden van relevante links van bladmuzieksites verdeel je de inspanningen tussen bibliotheken. De Gids zou kunnen dienen als instrument daarvoor. Aan de centrale weblinkdatabase kunnen afzonderlijk bibliotheken lijsten onttrekken voor hun website op basis van een eigen profiel. (zie voor meer informatie:

<http://www.debibliotheeken.nl/content.jsp?objectid=22167> en <http://www.appsoftware.nl/portfolio/gids>)

6. Zijn er binnen uw bibliotheek initiatieven met betrekking tot het digitaliseren van bladmuziek?

Frysk Muzik Argyf, omroepmateriaal, oude Nederlandse liedjes, Musica Neerlandica, Meertensinstituut e.a. m.b.t. speelmansboeken

7. Zo ja (vraag 6), doet u dit in samenwerking met andere bibliotheken of organisaties ? (één

antwoord mogelijk)

Slechts één plan wordt genoemd

8. Zo ja (vraag 6), ontvangt u hiervoor subsidie? (één antwoord mogelijk)

Er is een vermelding van subsidie voor één informatieplan,

9. Zo ja (vraag 6), kunt u de problemen omschrijven, die u tegenkomt bij het digitaliseren van bladmuziek en het aanbieden van gedigitaliseerde bladmuziek (juridisch, technisch, organisatorisch, financieel) ?

De aard van de problemen zijn volgens de uitslag van de enquête juridisch (auteursrechtelijk), financieel, organisatorisch en (beheerstechnisch) van aard.

Onlangs is er een akkoord gesloten tussen de FOBID en rechthebbendenorganisaties, dat bibliotheken tegen het afkopen van auteursrechtelijke aanspraken mogelijkheden biedt bladmuziek te digitaliseren en beschikbaar te stellen op voorwaarde dat het om Nederlands erfgoed gaat, dat commercieel niet meer verhandeld wordt. (zie voor meer informatie:

<http://www.debibliotheken.nl/content.jsp?objectid=21837&highlights=Digitalisering> en www.cedar.nl)

10. Welk onderdelen binnen uw bladmuziekcollectie zou u in de toekomst willen digitaliseren en in deze vorm aanbieden?

Er zijn diverse antwoorden gegeven:

Actueel materiaal, alles, Frysk Muzik Argyf

Songbooks, ensemblewerken, songbooks voor klanten die makkelijk met internet om kunnen gaan, zeldzaam materiaal (radio -tunes, salonmuziek), kwetsbare muziekgaven (welke onder specifieke klimatologische condities opgeslagen moeten worden), speciale collecties met landelijk belang

Conclusie:

Over het algemeen ziet men de noodzaak in van het aanbieden van digitale bladmuziek, als aanvulling op of als vervanging van fysiek materiaal. Van belang is dat bibliotheken daarbij streven naar optimale vindbaarheid en toegankelijkheid. Overkoepelende vraag daarbij is: Welke strategie kunnen bibliotheken gezamenlijk ondernemen om bladmuziek meer toegankelijk te maken? Een Muziekwerkgroep is daar in WSF verband mee aan de slag met de notitie: "Noten kraken: Innovatie WSF muziekbibliotheekwerk".

"Zit er nog muziek in"

Ongeveer tegelijkertijd vond er vanuit de Universiteit van Amsterdam door Hanneke van der Veen een onderzoek plaats in het kader van haar bachelorscriptie Universiteit van Amsterdam onder openbare bibliotheken met bladmuziekcollecties onder de titel "zit er nog muziek in".

In tegenstelling tot de NVMB enquête beperkte dit onderzoek zich tot onderzoek tot openbare bibliotheken (Voor een uitgebreider verslag van dat onderzoek zie Bibliotheekblad (nr 16/17 2008, p.27). Het UVA onderzoek ging meer algemeen over de stand van zaken rond uitleen van cd's en bladmuziek. Met 30 respondenten (47% van de aangeschreven openbare bibliotheken), waarvan er 25 met een bladmuziekcollectie, boden er 14 geen digitale bladmuziek aan, zelfs niet door middel van links naar externe bronnen op internet. Als redenen werden beperkte arbeidscapaciteit, financiële en juridische knelpunten aangevoerd. 70% zag in het aanbieden van digitale bladmuziek een meerwaarde richting klant. Al met al liggen de uitkomsten in de lijn van die van het NVMBonderzoek.

John Valk namens de commissie bladmuziek